

گروه پژوهشی فلسفه برای کودکان و نوجوانان (فبک)
پژوهشکده اخلاق و تربیت پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار می‌کند:

تپزفکری

سلسله درس‌های ارتقاء مهارت‌های تفکر نقادانه

Smart Thinking; Series of Critical Thinking Skills Courses

باتدریس

حامد صفایی‌پور

تابستان ۱۳۹۷

با ارائه گواهی‌نامه معتبر از وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

۰۲۱-۸۸۶۲۴۴۸۵

tam.ihcs.ac.ir

اشاره

«تیزفکری» نخستین دوره آموزشی بلندمدت و سلسله‌وار در زمینه ارتقاء مهارت‌های تفکر نقادانه (تفکر انتقادی) (Critical Thinking) در کشور است. این طرح درسی در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی (گروه اخلاق و تربیت) در دی‌ماه سال ۱۳۹۶ به تصویب رسیده است. این دوره شامل ۹ کارگاه یک روزه است که در قالب سه دوره آموزشی «پرسش‌گری»، «استدلال‌ورزی» و «دانش پژوهشی» برگزار خواهد شد. مهمترین هدف این برنامه درسی ارتقاء مهارت‌های تفکر نقادانه است؛ مهارت‌هایی که به پویایی و اثرگذاری شخص در مقام فردی نقاد (سنجشگر) کمک می‌کند و سطح تاثیرگذاری فرد را در فعالیت‌هایی از قبیل گفت‌وگو، مناظره، مذاکره، تدریس، مدیریت، نگارش علمی، مطالعه متمرکز، ایده‌پردازی و حل مساله ارتقاء می‌دهد. از مهمترین ویژگی‌های این دوره نمایش ارتباطات درونی و نقش تکمیل‌کننده هریک از مهارت‌ها در ارتقاء مهارت‌های دیگر است. در ادامه، توضیح بیشتر و دقیقتری درباره دامنه، کاربرد و اهمیت تفکر نقادانه، اهداف و مخاطب این برنامه درسی و چگونگی ثبت نام آمده است.

دامنه و کاربردهای «مهارت تفکر نقادانه»

کانونی‌ترین مفهوم در این دوره آموزشی، مهارت تفکر نقادانه (Critical Thinking) است. اولین چالش در معرفی تفکر نقادانه - که در کشور ما غالباً با عنوان تفکر انتقادی شناخته می‌شود - کنار زدن تصوراتی است که (طبیعتاً) به همراه واژه‌های «نقد» و «انتقاد» به ذهن خطور می‌کند. «واژه نقد کردن»، در هر دو زبان فارسی و انگلیسی، دو معنای متداول دارد؛ نخست به معنای عیب جویی، خرده‌گیری، انتقاد، و گاهی، رد کردن چیزی؛ و دیگر، به معنای غلبه جویی در بحث و مجادلات لفظی. اما، به واقع، مراد از تفکر نقادانه هیچ یک از این‌ها نیست و معنای متفاوت و وسیع‌تری دارد و ترجمه عبارت Critical Thinking به «تفکر انتقادی» ما را از موضوع دور می‌کند.

«تفکر نقادانه» در بردارنده شماری آمادگی‌ها، دانش‌ها و مهارت‌هاست که فرد را در بررسی ریزبینانه باورها، گفته‌ها و شنیده‌ها، آماده و ورزیده می‌کند. چنین فردی سنجیده‌تر فکر می‌کند و برای نمونه، مهارت‌های درخوری در بررسی ادعاها، کشف پیش‌فرض‌ها و شفاف‌سازی مفاهیم دارد. تفکر نقادانه یک فلسفه‌ورزی سبک (Light Philosophy) است که «خوش درخشیدن در اندیشیدن» را دنبال می‌کند.

روش آموزش مستقیم تفکر نقادانه با استفاده از روش تکرار و تمرین در اندیشیدن به مثال‌های روزمره و کاربردی است؛ تا رفته‌رفته، تامل و سنجشگری را به عادت فکری فرد تبدیل کند. پرورش روحیاتی هم‌چون رشادت فکری (Assertiveness)، انصاف در داوری و طرح پرسش‌های به‌جا، از دیگر پیامدهای ورزیدگی در تفکر نقادانه است و این امر، به نوبه خود زمینه مناسبی را برای پویایی شخصیت فرد فراهم می‌کند.

مخاطب «مهارت تفکر نقادانه»

مخاطب «تفکر نقادانه» می‌تواند یک پزشک، خبرنگار، مربی کودک، استاد دانشگاه، مدیر کارخانه، مجری مناظره‌های تلویزیونی و هر فرد علاقمندی باشد که به دلیل مندی باورها، عینیت، دقت و عمق گفته‌ها و نوشته‌هایش علاقمند است. برای مثال، توسعه تفکر نقادانه در آموزش مدیران، به پیدایش شاخه «مدیریت مبتنی بر شواهد» منجر شده است. در این شاخه توانایی مدیران در «وزن‌دهی متوازن به اطلاعات» و رهایی از «دام‌های پنهان ذهن» ارتقاء می‌یابد.

تفکر نقادانه، همچنین یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها در پرورش عقلانی کودک و نوجوان است؛ دورانی که در آن «عادت‌های ذهنی (شناختی)» شکل یافته و نحوه اندیشیدن فرد قالب‌بندی می‌شود. از این روست که ارتقاء سطح تفکر نقادانه مربیان و معلمان از دیگر کاربردهای مهم این مهارت است. امروزه، توسعه مهارت‌های تفکر نقادانه به کاربردهای ویژه در زمینه فنون تدریس، مذاکره، مناظره، سخنوری، دانش پژوهشی، استدلال ورزی، مطالعه متمرکز، نگارش مستدل و مواردی از این دست انجامیده است، آن‌چنان که سخن گفتن از مهارت‌های تفکر نقادانه را ممکن نموده است.

طراح و مدیر آموزشی این دوره

حامد صفایی‌پور، دارای مدرک دکتری «فلسفه علم و فناوری» از دانشگاه تربیت مدرس تهران و دارای سابقه تدریس در زمینه مهارت‌های «تفکر نقادانه» در موسسات آموزشی و دانشگاهی کشور است. وی نویسنده کتاب «تیزفکری؛ مهارت فهم و سنجش استدلال» در مجموعه کتاب‌های راهنمای مربیان فلسفه برای کودک در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی بوده است.

برنامه و تقویم آموزشی

دوره	عنوان کارگاه / هر کارگاه ۸ ساعت	زمان
نخست: پرسشگری	چگونه سنجیده‌تر فکر کنیم؟ (درآمدی بر تفکر نقادانه)	۳۰ خرداد ۹۷
	چگونه پرسش‌های دقیق و به جایی بپرسیم؟ (روش‌شناسی و روان‌شناسی پرسش‌گری)	۳۱ خرداد ۹۷
	چگونه گفت‌وگوی نقادانه داشته باشیم؟ (روش‌شناسی و روان‌شناسی گفت‌وگو)	۱ تیر ۹۷
دوم: استدلال‌ورزی	چگونه از ابزار منطق در جهت تصحیح اندیشیدن خود استفاده کنیم؟ (درآمدی بر منطق کاربردی)	۲۷ تیر ۹۷
	چگونه استدلال‌ها را سبک سنگین کنیم؟ (۱) (مهارت فهم و سنجش استدلال قیاسی)	۲۸ تیر ۹۷
	چگونه استدلال‌ها را سبک سنگین کنیم؟ (۲) (مهارت فهم و سنجش استدلال‌های غیر قیاسی (تجربی))	۲۹ تیر ۹۷
سوم: دانش پژوهشی	چگونه در فرایند تحقیق بیاندیشیم؟ (درآمدی بر تفکر تحقیقی و آسیب‌شناسی آن در ایران)	۱۴ شهریور ۹۷
	چگونه یک «پاراگراف (بندنوشت)» بنویسیم؟ (درآمدی بر نگارش آکادمیک)	۱۵ شهریور ۹۷
	چگونه مطالعه متمرکزی داشته باشیم؟ (درآمدی بر فن مطالعه موثر)	۱۶ شهریور ۹۷

چگونگی ثبت نام، هزینه و تخفیف‌ها

دو گروه ثبت نامی در دوره آموزشی تیزفکری تعریف شده است. در هر مورد تخفیف‌هایی ویژه دانشجویان و طلاب، شرکت‌کنندگان دوره‌های تربیت مربی فلسفه برای کودکان در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی و معلمان آموزش و پرورش در نظر گرفته شده است:

گروه ثبت نامی	با ثبت نام در...	دانشجویان، طلاب و معلمان آموزش و پرورش	غیر دانشجویان، طلاب و معلمان آموزش و پرورش
گروه اول (گروه هدف)	هر سه دوره (۹ روز)	با تخفیف ۹۵۰,۰۰۰ تومان	۱,۱۰۰,۰۰۰ تومان
گروه ب	یک دوره (۳ روز)	با تخفیف ۳۷۰,۰۰۰ تومان	۴۲۰,۰۰۰ تومان

چند توضیح ضروری:

۱ ویژگی‌های **گروه الف** و شرایط ثبت نام در آن:

برنامه ریزی ویژه‌ای درباره گروه ثبت نامی الف صورت گرفته است: نخست اینکه، این گروه «مخاطب هدف» دوره است و برنامه درسی به تناسب نیازهای این گروه طراحی گردیده و به روز رسانی می‌شود. دوم اینکه جهت تثبیت مهارت‌ها و تضمین نتایج آموزشی در گروه الف، که همراهان دائمی این دوره آموزشی هستند، برنامه‌های آموزشی جانبی، از قبیل تشکیل پرونده آموزشی فرد به فرد، تشکیل گروه گفت‌وگو و پشتیبانی از مباحث دوره، استفاده از مشاوره و همراهی استاد و استادیاران پیش‌بینی شده است. **براین اساس، امکان مصاحبه و گزینش اولیه جهت ثبت نام در گروه الف وجود دارد.** در این مصاحبه اولویت با افرادی است که رشته و فعالیت‌های حرفه‌ای مرتبط با موضوع دوره و برنامه وقت‌گذاری آزادتری داشته باشند. داوطلبان به حضور در گروه الف، لازم است توجه نمایند که با ثبت نام در این گروه، امکان انصراف میان دوره را از خود سلب نموده‌اند.

۲ گواهی دوره‌ها صرفاً برای افرادی صادر خواهد شد که در ارزیابی نهایی هر دوره، حد نصاب مورد قبول را کسب نمایند. این گواهی ارزش اداری و علمی دارد؛ ترجمه‌پذیر است و به تایید وزارت علوم و فناوری رسیده است.

۳ جهت **ثبت نام در گروه الف** (هر سه دوره)، لازم است **تا تاریخ ۱۵ خرداد ماه ۱۳۹۷** جهت تکمیل فرم ثبت نام به درگاه tum.ihcs.sc.ir مراجعه نمایند.

۴ جهت **ثبت نام در گروه ب** (هر یک از دوره‌ها) می‌توانید **از تاریخ ۱۸ خرداد ماه ۱۳۹۷** تا یک هفته پیش از زمان برگزاری هر دوره با مراجعه به درگاه tum.ihcs.sc.ir نسبت به تکمیل فرم ثبت نام و ارسال آن اقدام نمایید. روشن است که امکان ثبت نام با تکمیل ظرفیت هر دوره (۳۰ نفر) منتفی خواهد بود.

پرسش‌های متداول

۱. آیا برای هر دوره سه روزه گواهی مستقلی صادر خواهد شد؟
بله، این گواهی به شرط دریافت درجه قبولی صادر خواهد شد.

۲. آیا گواهی دوره قابل ترجمه است؟
بله

۳. آیا امکان انصراف در میان دوره‌ها و دریافت هزینه دوره وجود دارد؟
خیر

۴. نحوه ارزیابی هر دوره چگونه است؟
در هر دوره متناسب با محتوای آموزشی آزمون‌هایی طراحی شده است.
همچنین از روش‌های متنوع ارزیابی خلاق استفاده شده است.

کسب اطلاعات بیشتر

برای کسب اطلاعات بیشتر درباره درونمایه و روش برگزاری دوره می‌توانید از طریق ارسال نامه الکترونیک به HamedSafaeipour@gmail.com (حامد صفایی پور) اقدام نمایید.

برای اطلاع از موارد مالی و اجرایی می‌توانید در ساعات اداری با شماره ۰۲۱-۸۸۶۲۴۴۸۵ تماس بگیرید.

بہارِ باورِ تہا